

Bruselj, 22.5.2018
COM(2018) 267 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Nova evropska agenda za kulturo

{SWD(2018) 167 final}

1. Uvod

Ob 60. obletnici Rimskih pogodb so voditelji 27 držav članic in institucij EU izrazili željo po Uniji, v kateri bodo imeli državljani nove priložnosti za kulturni in socialni razvoj ter ekonomsko rast. [...] Unij[i], ki bo ohranjala našo kulturno dediščino in spodbujala kulturno raznolikost¹. To je bilo potrjeno na vrhu voditeljev v Göteborgu novembra 2017 in na zasedanju Evropskega sveta decembra 2017², kjer je bilo evropsko leto kulturne dediščine 2018³ poudarjeno kot ključna priložnost za boljšo ozaveščenost o družbenem in gospodarskem pomenu kulture in kulturne dediščine.

Komisija je v sporočilu „Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture“⁴ navedla, da je v skupnem interesu vseh držav članic, da se v celoti izkoristijo možnosti izobraževanja in kulture kot gonilne sile za ustvarjanje delovnih mest, socialno pravičnost, aktivno državljanstvo, pa tudi kot sredstvo za izražanje identitete Evrope v vsej njeni raznolikosti.

Bogata evropska kulturna dediščina ter dinamični kulturni in ustvarjalni sektorji krepijo evropsko identiteto in ustvarjajo občutek pripadnosti. Kultura spodbuja aktivno državljanstvo, skupne vrednote, vključenost in medkulturni dialog v Evropi in po vsem svetu. Združuje ljudi, vključno z novo prispelimi begunci in drugimi migranti, in nam pomaga, da se počutimo kot del skupnosti. Kultura in ustvarjalne industrije lahko izboljšajo življenje, preoblikujejo skupnosti, ustvarjajo delovna mesta in spodbujajo rast ter ustvarjajo učinke prelivanja na druge gospodarske sektorje.

Nova evropska agenda za kulturo (v nadaljnjem besedilu: nova agenda) se odziva na poziv evropskih voditeljev, naj se s kulturo in izobraževanjem stori več za ustvarjanje bolj povezane družbe in ponudi vizij[a] privlačne EU⁵. Njen cilj je izkoristiti celotni potencial kulture za pomoč pri vzpostavitvi bolj vključujoče in pravične Unije, ki podpira inovacije, ustvarjalnost ter trajnostna delovna mesta in rast.

2. Izzivi in ambicije

Evropa se po hudi finančni krizi spopada z naraščajočimi socialnimi neenakostmi, raznolikimi populacijami, populizmom, radikalizacijo in terorističnimi grožnjami. Nove tehnologije in digitalna komunikacija preoblikujejo družbo s spreminjanjem življenjskih slogov, vzorcev porabe in razmerij moči v gospodarskih vrednostnih verigah. V teh spreminjajočih se razmerah je vloga kulture pomembnejša kot kdaj koli prej. V raziskavi Eurobarometra iz leta 2017 je 53 % sodelujočih menilo, da imajo države članice podobne skupne vrednote, 40 % pa jih je menilo, da to ne drži. Kultura lahko pomaga premostiti ta razkorak, saj je na vrhu seznama dejavnikov, za katere je najverjetneje, da ustvarijo občutek skupnosti⁶. Vendar pa podatki Eurostata kažejo, da več kot tretjina Evropejcev sploh ne sodeluje v kulturnih dejavnostih⁷. Zato je treba povečati kulturno udejstvovanje in združiti Evropejce, da bi doživeli tisto, kar nas povezuje, in ne tistega, kar nas razdvaja. Vendar razdrobljenost trga, nezadosten dostop do finančnih sredstev in negotovi pogodbeni pogoji še vedno ovirajo kulturne in ustvarjalne sektorje ter zmanjšujejo dohodek zaposlenih v teh sektorjih.

---

¹ [Rimska izjava, marec 2017.](#)

² [Sklepi Evropskega sveta, december 2017.](#)

³ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_sl.

⁴ [COM\(2017\) 673 final.](#)

⁵ [Izjava iz Bratislave, september 2016.](#)

⁶ [Eurobarometer št. 87, pomlad 2017.](#)

⁷ [Eurostat, november 2017.](#)

Nova agenda, podprta z ustreznim financiranjem, bo izkoristila sinergije med kulturo in izobraževanjem ter okrepila povezave med kulturo in drugimi področji politike. Kulturnim in ustvarjalnim sektorjem bo tudi pomagala premagati izzive in izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija.

3. Pravna podlaga in prvi koraki

Pravna podlaga za ukrepanje na področju kulture na ravni EU sta člen 3 Pogodbe o Evropski uniji in člen 167 Pogodbe o delovanju Evropske unije⁸. Države članice imajo izključno pristojnost za kulturno politiko, vloga Unije pa je spodbujati sodelovanje ter podpirati in dopolniti ukrepe držav članic. Močna spodbuda sodelovanju na področju politike EU je bilo Sporočilo Komisije „Sporočilo o evropski agendi za kulturo v svetu globalizacije“⁹ iz leta 2007, ki ga je potrdil Svet¹⁰. Tudi Evropski parlament je podprl to agendo prek političnih resolucij in pilotnih projektov.

Od takrat so države članice sprejele znatno število ukrepov¹¹, ki jih je spodbudilo sodelovanje na področju politike EU, in sicer v okviru zaporednih delovnih načrtov Sveta za področje kulture, projektov, financiranih iz programov EU, in makroregionalnih strategij¹².

Evropski svet je zdaj EU pozval, naj aktivneje ukrepa na tem področju in dodatno prouči *morebitne ukrepe*, med drugim v zvezi s *pravnimi in finančnimi okvirnimi pogoji za razvoj kulturnega in ustvarjalnega sektorja ter mobilnosti delavcev s področja kulture*².

4. Strateški cilji in ukrepi

Nova agenda ima tri strateške cilje s socialno, gospodarsko in zunanjo razsežnostjo.

4.1 Socialna razsežnost – izkoriščanje moči kulture in kulturne raznolikosti za socialno kohezijo in blaginjo

- Spodbujanje kulturne zmožnosti¹³ vseh Evropejcev z dajanjem na voljo širokega razpona kulturnih dejavnosti in omogočanjem aktivnega sodelovanja
- Spodbujanje mobilnosti zaposlenih v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih ter odprava ovir za njihovo mobilnost
- Zaščita in promocija evropske kulturne dediščine kot skupnega vira, povečanje ozaveščenosti o naši skupni zgodovini in vrednotah ter krepitev občutka skupne evropske identitete

Kulturno udejstvovanje združuje ljudi. Kultura je popolno sredstvo komunikacije, ki presega jezikovne ovire, krepi vlogo ljudi in olajša socialno kohezijo, tudi med begunci, drugimi migranti in gostiteljskim prebivalstvom. Oblikovalci politik in strokovnjaki so se v okviru evropske agende iz leta 2007 dogovorili, kako se bo udeležbena umetnost uporabila za spodbujanje razumevanja, krepitev vloge ljudi in povečanje samozaupanja¹⁴.

⁸ Za ustvarjalne industrije in razvojno sodelovanje sta pomembna tudi člena 173 in 208.

⁹ [COM\(2007\) 242 final](#).

¹⁰ [2007/C 287/01](#).

¹¹ Delovni dokument služb Komisije SWD(2018) 167, ki je priložen temu sporočilu, vsebuje pregled ukrepov v okviru agende iz leta 2007, podrobnosti ukrepov, predlaganih v tej novi agendi, pa tudi drugih zadevnih ukrepov, ki se izvajajo ali so načrtovani, ter podrobnosti o posvetovanjih, statistiki in raziskavah, na podlagi katerih je bila pripravljena.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/cooperation/.

¹³ „Zmožnostni pristop“, ki ga je razvil Amartya Sen, se je začel v kulturi uporabljati šele pred kratkim.

¹⁴ [Odporna metoda koordinacije in „Glasovi kulture“ \(Voices of Culture\), 2014, 2016 in 2017.](#)

Kultura je preobrazbena sila za oživitev skupnosti. To dokazuje uspešna 30-letna zgodovina evropskih prestolnic kulture, pa tudi kulturni infrastrukturni projekti, ki se financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Evropsko leto opozarja na prečni prispevek dediščine k evropskim družbam in gospodarstvu. Obstaja nov, prilagodljiv pristop k oblikovanju našega grajenega okolja – zakoreninjen pa je v kulturi¹⁵.

Kulturno udejstvovanje izboljšuje tudi zdravje in dobro počutje. 71 % pred kratkim anketiranih Evropejcev se je strinjalo, da se lahko z „bivanjem v bližini krajev, povezanih z evropsko kulturno dediščino, [...] izboljša kakovost življenja“¹⁶. Poleg tega raziskava¹⁷ potrjuje, da je dostop do kulture drugi najpomembnejši dejavnik psihološkega dobrega počutja, takoj za odsotnostjo bolezni.

Vendar so socialne in finančne ovire za kulturno udejstvovanje še vedno prisotne kljub prizadevanjem kulturnih organizacij, da se prilagodijo spreminjajočim se vzorcem potrošnje kulture in sestavi prebivalstva. Zato se predlaga nov pristop s kulturno zmožnostjo kot vodilnim načelom. To pomeni, da se da na voljo širok razpon kakovostnih kulturnih dejavnosti, spodbujajo priložnosti za sodelovanje in ustvarjanje za vse ter krepijo povezave med kulturo in izobraževanjem, socialnimi zadevami, mestno politiko ter raziskavami in inovacijami¹⁸.

Za povečanje sodelovanja je potrebno večje kroženje evropskih umetniških del in zaposlenih v evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjih. EU bo na podlagi trdnih dokazov¹⁹ še naprej spodbujala politiko in financiranje, vendar si bodo morale države članice bolj prizadevati za odpravo upravnih ovir, kot je tveganje dvojnega obdavčevanja umetnikov in zaposlenih na področju umetnosti.

Komisija bo:

- podprla raziskave povezovanja kulture z drugimi sektorji, da se ocenijo učinki na različnih področjih, vključno z zdravjem in dobrim počutjem (2018);
- razvila posebne ukrepe za socialno vključevanje s pomočjo kulture, prek programov Ustvarjalna Evropa in Erasmus+²⁰, ter proučila merila za izbor za Ustvarjalno Evropa, da bi se spodbudilo enakopravno upravljanje projektov med spoloma (2019);
- začela projekt „kulturni in ustvarjalni prostori ter mesta“ v okviru programa Ustvarjalna Evropa, da bi se spodbudili kulturno udejstvovanje ter družbena in mestna prenova (2018);
- predlagala shemo mobilnosti za zaposlene v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih v okviru programa Ustvarjalna Evropa (2018–2019).

Komisija države članice poziva, naj:

- se zavežejo k znatnemu napredku pri odpravi upravnih in davčnih ovir za

¹⁵ V skladu z [izjavo iz Davosa iz leta 2018 o visokokakovostni gradbeni kulturi za Evropo](#).

¹⁶ [Posebni Eurobarometer 2017](#).

¹⁷ [Sacco in drugi, The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being \(Interakcija med kulturo, zdravjem in psihološkim dobrim počutjem\), 2011](#). V okviru odprte metode koordinacije za obdobje 2017–2018 o kulturi za socialno vključevanje se zbirajo tudi dokazi o zdravju in dobrem počutju.

¹⁸ Poročilo [King's College v Londonu](#) „Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone“ (H kulturni demokraciji: spodbujanje kulturnih zmožnosti za vse).

¹⁹ Tri odprte metode koordinacije o [mobilnosti umetnikov](#) in gostovanjih, 2010, 2012, 2014.

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_sl.

mobilnost, med drugim z naslednjim delovnim načrtom za področje kulture.

4.2 *Gospodarska razsežnost – podpiranje na kulturi temelječe ustvarjalnosti pri izobraževanju in inovacijah ter za delovna mesta in rast*

- Spodbujanje umetnosti, kulture in ustvarjalnega razmišljanja v formalnem in neformalnem izobraževanju in usposabljanju na vseh ravneh in v vseživljenjskem učenju
- Spodbujanje okolja, ki je naklonjeno kulturnim in ustvarjalnim industrijam, ter spodbujanje dostopa do financ, inovacijske zmogljivosti, pravičnega plačila za avtorje in ustvarjalce ter medsektorskega sodelovanja
- Spodbujanje znanj in spretnosti, ki se potrebujejo v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih, vključno z digitalnimi, podjetniškimi, tradicionalnimi ter specializiranimi znanji in spretnostmi

Kultura in ustvarjalnost sta pomembni za gospodarstvo. Kultura neposredno prispeva k delovnim mestom, rasti in zunanji trgovini. Zaposlovanje v sektorju kulture v EU je v obdobju 2011–2016 postopoma naraščalo in leta 2016 doseglo 8,4 milijona. Presežek v trgovini s kulturnimi dobrinami znaša 8,7 milijarde EUR²¹, kulturni in ustvarjalni sektorji pa naj bi prispevali 4,2 % k bruto domačemu proizvodu EU²². Inovativni gospodarski sektorji prav tako potrebujejo ustvarjalnost za ohranjanje konkurenčne prednosti. Mestne in podeželske skupnosti se vse bolj zanašajo na kulturo, da privabijo delodajalce, študente in turiste.

Kultura, umetnost, ustvarjalnost in ustvarjalne industrije so medsebojno odvisni. Združevanje znanj in spretnosti, specifičnih za kulturne in ustvarjalne sektorje, s tistimi v drugih sektorjih, pomaga ustvarjati inovativne rešitve, vključno z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, turizmom, proizvodnjo, storitvami in javnim sektorjem. Da bi izkoristili to preobrazbeno moč, Komisija predlaga osredotočenost na tri posebne

²¹ [Eurostat 2016 \(statistika na področju kulture: zaposlovanje, podjetja, udejstvovanje, trgovina, izdatki\).](#)

²² [Študija podjetja Ernst & Young iz leta 2014](#) „Measuring cultural and creative markets in the EU“ (Merjenje kulturnih in ustvarjalnih trgov v EU).

ekosisteme: izobraževanje in usposabljanje, mesta in regije ter same kulturne in ustvarjalne industrije, da bi se ustvarila podpora okolja za kulturno usmerjene inovacije.

Izobraževanje in usposabljanje: Obstaja jasna povezava med ravnimi izobrazbe in udeležbo v kulturi. V okviru revidiranega okvira ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje se bo proučilo medsektorsko ukrepanje na področju kulturne zavesti in izražanja – ene od osmih ključnih kompetenc, priznanih na evropski ravni²³. Obstaja tudi soglasje o potrebi po prenosljivih kompetencah ter znanjih in spretnostih, ki spodbujajo ustvarjalnost in kritično mišljenje. Komisija je podprla delo Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) v zvezi s poučevanjem, učenjem in ocenjevanjem ustvarjalnega in kritičnega mišljenja²⁴, ki je zdaj kot inovativno področje vključeno v Program mednarodne primerjave dosežkov učencev 2021 (PISA). To osredotočenost na ustvarjalno in kritično mišljenje bi bilo treba razširiti na vse ravni izobraževanja in usposabljanja, v skladu s spremembo v pristopu s STEM (naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika) na STEAM, ki vključuje umetnost²⁵

Mesta in regije: Kulturni in ustvarjalni sektorji imajo veliko možnosti za eksperimentiranje, predvidevanje trendov in raziskovanje modelov socialnih in gospodarskih inovacij. Mesta in regije so naravni partnerji²⁶: so v ospredju kulturno usmerjenega razvoja zaradi večje lokalne avtonomije, privlačnosti za zelo nadarjene posameznike ter povezanosti s potrebami in potencialom svojih prebivalcev. Kultura in turizem sta močni gonilni sili gospodarske dejavnosti. Mesta, ki vlagajo v kulturo, lahko imajo velike koristi, saj privabijo več delovnih mest in človeškega kapitala kot druga primerljiva mesta, kot se je pokazalo pri obzorniku kulturnih in ustvarjalnih mest (Cultural and Creative Cities Monitor), ki ga je razvilo Skupno raziskovalno središče²⁷. Na podeželskih območjih obnova in izboljšanje kulturne in naravne dediščine prispevata k potencialu rasti in trajnosti²⁸. Celostno upravljanje kulturnih in naravnih dobrin spodbuja ljudi k odkrivanju in ukvarjanju z njimi²⁹.

Načrtovanje je potrebno, vendar morajo biti dovoljene tudi inovacije prek postopkov „od spodaj navzgor“, ustvarjalnih vozlišč³⁰ in inkubatorjev, kjer sodelujejo in soustvarjajo samostojni delavci in ustvarjalci. Tudi grozdi podjetij v ustvarjalnih sektorjih so pokazali, da lahko ustvarijo visoko stopnjo rasti zaposlovanja³¹, že približno 6 % od vseh 1 300 regionalnih prednostnih nalog v zvezi s pametno specializacijo pa se nanaša na kulturo³². Regionalno in evropsko teritorialno sodelovanje ustvarjata rast in delovna mesta ter spodbujata Evropo kot destinacijo, tudi prek makroregionalnih kulturnih poti³³. Na podlagi teh izkušenj se lahko okrepi vloga kulture pri teritorialnem razvoju, ki temelji na inovacijah.

²³ [Priročnik o odprti metodi koordinacije iz leta 2016](#) določa prakse in priporočila.

²⁴ [Center OECD za raziskave in inovacije na področju izobraževanja.](#)

²⁵ [COM\(2017\) 247 final.](#)

²⁶ Projekt medsebojnega učenja [Kultura za mesta in regije](#), 2015–2017.

²⁷ [Obzornik kulturnih in ustvarjalnih mest](#), 2017.

²⁸ Informativni pregled umetnosti in kulture na podeželskih območjih Evropske mreže za razvoj podeželja (ENRD) iz leta 2016.

²⁹ Natura 2000 – študije primerov, ki povezujejo kulturno in naravno dediščino.

³⁰ [Evropska mreža ustvarjalnih vozlišč](#), 2016–2018.

³¹ [Evropska panorama grozdov 2014.](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>.

³³ [Routes4U](#): skupni program Komisije in Sveta Evrope o kulturnih poteh v makroregijah.

Kulturne in ustvarjalne industrije: Da bi kulturna in ustvarjalna podjetja ter zaposleni v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih priložnosti spremenili v rast in delovna mesta, potrebujejo ugodne okvirne pogoje: regulativno okolje, ki nagraduje ustvarjanje, boljši dostop do financ, možnosti, da se razširijo in internacionalizirajo, ter ponudbo specifičnih znanj in spretnosti.

Za številne Evropejce, zlasti mlade, je zaposlovanje v kulturi pomembna vstopna točka na trg dela (v Latviji, Romuniji, na Cipru, v Bolgariji, na Portugalskem, v Estoniji in Španiji je v kulturi zaposlen večji delež oseb, starih od 15 do 29 let, kot v celotnem gospodarstvu). Vendar je razširjenost projektne in atipičnega zaposlovanja ter zaposlitev s krajšim delovnim časom lahko težavna. Prilagoditev regulativnega okvira za zagotavljanje kritja in socialne zaščite priložnostnim in vse bolj mobilnim delavcem predstavlja velik izziv politike. Pravično plačilo za avtorje in ustvarjalce je še en cilj, ki ga Komisija obravnava v strategiji za enotni digitalni trg.

Dostop do financiranja je še vedno velik izziv za sektor, ki je sestavljen pretežno iz MSP in mikropodjetij. Jamstveni instrument za kulturne in ustvarjalne sektorje, ki je na voljo v okviru programa Ustvarjalna Evropa, bo po obetavnem začetku okrepljen. Še naprej se bodo proučevali drugi instrumenti, kot sta množično financiranje³⁴ in zasebno financiranje iz sponzorstva, fundacij in javno-zasebnih partnerstev.

Zaposleni v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih morajo imeti kombinacijo različnih digitalnih, tradicionalnih, prečnih in specializiranih znanj in spretnosti. Nova agenda temelji na tekočem delu na področju politik, zlasti na znanjih in spretnostih, povezanih s podjetništvom³⁵ in dediščino.

Nova agenda daje prednost medsektorskemu pristopu k sodelovanju EU, saj digitalizacija in soustvarjanje še naprej odpravljata umetniške in gospodarske meje. To bodo dopolnjevale posebne pobude v najbolj zrelih sektorjih, da bi se učinkoviteje podprla bogata raznolikost evropskega kulturnega izražanja.

Komisija bo:

- podprla validacijsko fazo projekta „Poučevanje, ocenjevanje in učenje ustvarjalnega in kritičnega mišljenja v izobraževanju“ (Teaching, assessing and learning creative and critical thinking skills in education) Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), da bi se v Program mednarodne primerjave dosežkov učencev 2021 vključil modul ustvarjalnosti, ter proučila možnosti za podobna prizadevanja na področju visokošolskega izobraževanja in usposabljanja (2018);
- spodbujala glasbo in umetnost na področju izobraževanja in usposabljanja, tudi kot prednostno temo v programu Erasmus+ (2019), in spodbujala razvoj ustvarjalno usmerjenih interdisciplinarnih modulov v visokošolskih institucijah, ki združujejo znanja in spretnosti s področja umetnosti, informacijske in komunikacijske tehnologije, podjetništva in poslovanja (2018);
- še naprej podpirala regije, ki izvajajo strategije pametne specializacije in makroregionalne strategije, osredotočene na kulturo, ter spodbujala trajnostni kulturni turizem z namensko evropsko pobudo v evropskem letu;

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#).

³⁵ Tudi prek evropskih okvirov podjetniške in digitalne kompetence (EntreComp, DigComp).

- podpirala partnerstva med ustvarjalnimi zaposlenimi in industrijami ter evropskimi mrežami inkubatorjev za inovacije, temelječe na ustvarjalnosti, ki ustvarjalnost, umetnost in oblikovanje združujejo z najnovejšo tehnologijo in znanostjo;
- izvedla pilotni projekt, ki spodbuja tesnejše partnerstvo med kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji, lokalnimi organi, socialnimi partnerji ter ponudniki izobraževanja in usposabljanja (2018);
- proučila skupnost znanja in inovacij na področju kulturne dediščine in ustvarjalnih industrij Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (2019);
- organizirala redni dialog s kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji v okviru prenovljene strategije industrijske politike, da bi opredelila potrebe politike in podprla celovit okvir politike na ravni EU;
- organizirala redni dialog z glasbenim sektorjem ter izvedla pripravljani ukrep „Music Moves Europe“ (Glasba premika Evropo);
- okrepila dialog z evropsko avdiovizualno industrijo, tudi prek dogodkov evropskega filmskega foruma (2018);
- podprla države članice pri zagotavljanju pravičnega plačila za avtorje in ustvarjalce v okviru splošnih ali posebnih panožnih dialogov, v skladu s strategijo za enotni digitalni trg (2019).

Komisija države članice poziva, naj:

- se zavežejo k izboljšanju socialno-ekonomskih pogojev umetnikov in ustvarjalcev ter spodbujanju izobraževanja in usposabljanja o umetnosti v okviru naslednjega delovnega načrta.

4.3 Zunanja razsežnost – krepitev mednarodnih kulturnih povezav

- Podpiranje kulture kot gonilne sile trajnostnega socialnega in gospodarskega razvoja
- Spodbujanje kulture in medkulturnega dialoga za vzpostavitev miroljubnih odnosov med skupnostmi
- Krepitev sodelovanja na področju kulturne dediščine

EU je s skupnim sporočilom „Oblikovanje strategije EU za mednarodne kulturne povezave“³⁶ iz leta 2016 vzpostavila okvir za kulturno sodelovanje s partnerskimi državami. To je v celoti v skladu z Unescovo Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005, katere pogodbenice so EU in vse države članice³⁷. Globalna strategija Evropske unije za zunanjo in varnostno politiko³⁸ je kulturno diplomacijo opredelila kot novo področje za skupne zunanje ukrepe EU. Novo evropsko soglasje o razvoju³⁹ priznava vlogo kulture kot pomembnega elementa in spodbujevalca.

Komisija, visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (visoka predstavnica) in njene službe – vključno z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD) – popolnoma podpirajo tekoča prizadevanja Sveta za pripravo celovitega postopnega

³⁶ [JOIN\(2016\) 29 final.](#)

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; najnovejše poročilo za EU je na voljo [tukaj](#).

³⁸ [Globalna strategija EU za zunanjo in varnostno politiko.](#)

³⁹ [Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost, 2017.](#)

pristopa k mednarodnim kulturnim povezavam. Ukrepanje EU prinaša sinergije in dodano vrednost⁴⁰, zlasti glede na razširjeno vlogo delegacij EU. Kulturne informacijske točke v delegacijah EU se usposablajo v zvezi s kulturno razsežnostjo razvoja in zunanjih odnosov, da bodo bolje razširjale dobro prakso ter izpolnile potrebe in pričakovanja lokalnih partnerjev.

Nova agenda omogoča učinkovitejše spodbujanje kulture kot dejavnika identitete in kohezije, gonilne sile socialno-ekonomskega razvoja in dejavnika, ki neposredno spodbuja mirne odnose, tudi prek stikov med ljudmi v okviru izobraževalnih in mladinskih projektov, s posebnim poudarkom na Zahodnem Balkanu in državah, ki se pripravljajo na pristop⁴¹. Komisija namerava to agendo uporabiti tudi za poudarjanje kulturne razsežnosti trajnostnega razvoja in za pomoč pri izvajanju agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030.

Evropsko leto kulturne dediščine 2018³, s katerim je Zahodni Balkan v celoti povezan, je edinstvena priložnost za krepitev kulturnih vezi s partnerskimi državami in lokalnimi kulturnimi sektorji. Partnerstva, ustvarjena med evropskim letom, bi se morala nadaljevati tudi v okviru kulturnega sodelovanja EU in novega evropskega akcijskega načrta za kulturno dediščino. Na konfliktnih območjih se izvajajo ali pa se bodo začeli izvajati projekti za zaščito in obnovo poškodovane kulturne dediščine ter spodbujanje ustvarjanja delovnih mest in boljših življenjskih pogojev.

Komisija in visoka predstavnica bosta:

- spodbujali kulturne in ustvarjalne sektorje na Zahodnem Balkanu z okrepljeno podporo programa Ustvarjalna Evropa in obravnavali uporabo instrumenta za predpristopno pomoč za podporo kulturi v državah, ki se pripravljajo na pristop, in na Zahodnem Balkanu, zlasti pri izvajanju zadevnih vodilnih pobud akcijskega načrta za podporo preнове Zahodnega Balkana;
- obravnavali začetek tretje faze Programa vzhodnega partnerstva za kulturo in okrepili civilno družbo s kulturo v sredozemskih državah;
- začeli pripravljalni ukrep za evropske hiše kulture v partnerskih državah;
- okrepili dialog o kulturi s Kitajsko in začeli nov dialog z Japonsko;
- izvedli program za kulturo med državami AKP 11. Evropskega razvojnega sklada za afriške, karibske in pacifiške države, ki dopolnjuje ukrepe iz vseh ostalih zadevnih programov EU, da bi se podprli ustvarjanje delovnih mest, vzpostavljanje identitete, poklicno usposabljanje, avdiovizualno sodelovanje in izvajanje Unescove konvencije iz leta 2005 v teh državah;
- razvili strategije za kulturno sodelovanje na regionalni ravni, in sicer najprej na Zahodnem Balkanu, Bližnjem vzhodu in severnoafriški regiji ter Latinski Ameriki;
- zaščito kulturne dediščine vključili med naloge misij skupne varnostne in obrambne politike, kjer je primerno, in sicer z dopolnitvijo sedanjih misij in projektov;
- podprli koridorje dediščine vzdolž svilne ceste v Srednji Aziji, Afganistanu in

⁴⁰ Tudi prek nove platforme EU za kulturno diplomacijo.

⁴¹ COM(2018) 65 final.

Iranu;

Komisija države članice poziva, naj:

- sodelujejo pri razvoju skupnih dejavnosti s Komisijo ter visoko predstavnico in njenimi službami, vključno z Evropsko službo za zunanje delovanje.

5. Prečni ukrepi

Čeprav večina ukrepov v novi agendi prispeva zlasti k enemu od treh ciljev – socialnemu, gospodarskemu in mednarodnim povezavam – so številni vidiki prečni. Dve pomembni področji ukrepanja politike na ravni EU – kulturna dediščina in digitalno področje – bosta prispevali k doseganju vseh treh ciljev.

5.1 Zaščita in vrednotenje kulturne dediščine

Evropsko leto kulturne dediščine 2018 se je začelo odmevno, z na tisoče dejavnostmi, ki potekajo po vsej Evropi. Komisija prispeva neposredno z osredotočanjem na deset glavnih tem⁴² v okviru štirih glavnih ciljev: vključevanje, trajnost, zaščita in inovacije. Na tej podlagi se bodo sprejela priporočila, načela in orodja za zagotovitev pozitivne zapuščine evropskega leta in prispevek k novi agendi.

Ob koncu evropskega leta bo Komisija:

- predstavila **akcijski načrt za kulturno dediščino** in države članice pozvala, naj pripravijo podobne načrte na nacionalni ravni ter spremljajo deset evropskih pobud v okviru delovnih načrtov Sveta za področje kulture;
- predlagala, da se rezultati evropskega leta vključijo v prihodnje programe EU in kohezijsko politiko;
- podprla izvrševanje prihodnje uredbe EU o uvozu kulturnih dobrin prek akcijskega načrta o nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami ter vzpostavila socialno platformo o ogroženi kulturni dediščini za zainteresirane strani s področja znanosti in politike.

5.2 Digital4Culture

Digitalna revolucija omogoča nove in inovativne oblike umetniškega ustvarjanja, širši, bolj demokratični dostop do kulture in dediščine ter nove načine za dostop, porabo in denarno ovrednotenje kulturnih vsebin. Da bi se odrazil ta razvoj, Komisija pripravlja novo strategijo EU Digital4Culture, ki bo temeljila na predlogih o avtorskih pravicah ter avdiovizualnih in radiodifuznih storitvah v okviru strategije za enotni digitalni trg ter pripravila podlago za prihodnje ukrepe v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira Unije.

Komisija bo:

- ustvarila mrežo strokovnih centrov po vsej EU, da bi z obsežno digitalizacijo ohranila poznavanje ogroženih spomenikov dediščine (2019);
- vzpostavila spletni register evropskih filmov in organizirala prvi filmski teden EU,

⁴² Deset [evropskih pobud](#) so ključne teme za medsektorsko ukrepanje politike, vključno z izobraževanjem, nezakonito trgovino, načeli kakovosti za obnovo, trajnostnim kulturnim turizmom, spretnostmi in inovacijami.

da bodo evropski filmi na voljo šolam v vsej EU (2019);

- vzpostavila vseevropsko mrežo digitalnih ustvarjalnih in inovacijskih vozlišč za podporo digitalizaciji (2020);
- predlagala naslednje korake za Europeano, digitalno platformo kulturne dediščine Evrope (2018);
- začela pilotne mentorske programe za strokovnjake na avdiovizualnem področju – zlasti za ženske – za pomoč novim talentom pri razvoju njihovih poklicnih poti in zmožnosti (2019);
- spodbudila povezovanje in sodelovanje med umetnostjo in tehnologijo za trajnostne inovacije na ravni industrije in družbe (2018).

6. Izvajanje nove agende

V skladu z načelom subsidiarnosti je vloga EU zagotavljanje spodbud in smernic za preizkušanje novih zamisli in podpiranje držav članic pri razvijanju skupne agende. Na nekaterih področjih je mogoče storiti več, in sicer s strateškimi usmeritvami, izboljšanimi delovnimi metodami in pilotnimi dejavnostmi.

6.1. Sodelovanje z državami članicami

Nova agenda bi se morala izvajati prek delovnih načrtov in delovnih metod, kot je odprta metoda koordinacije, ki jih potrjuje države članice.

Za povečanje učinka Komisija predlaga osredotočenost tudi na konkretno izvajanje na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni s skupnimi projekti, ki so delno financirani iz instrumentov EU, ter zagotavljanjem vzajemnega učenja in tehnične pomoči državam članicam ali regionalnim in lokalnim organom, ki jih imenujejo države članice.

Komisija države članice poziva, naj razmislijo o naslednjih temah za skupno delo:

- participativno upravljanje na področju dediščine v sodelovanju s Svetom Evrope;
- načela kakovosti za posege na področju dediščine in obnovo dediščine;
- dostop do financiranja in inovativne zmogljivosti v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih;
- razširitev kulturnih projektov in projektov dediščine, ki jih podpirajo programi EU.

6.2. Strukturirani dialog s civilno družbo

Komisija namerava razširiti sedanji strukturirani dialog⁴³, da se bodo presegle teme, obravnavane v okviru odprte metode koordinacije, bolje izkoristile možnosti za spletno sodelovanje ter v posameznih primerih omogočil dostop ustreznim organizacijam zunaj kulturnih in ustvarjalnih sektorjev. Prav tako bo pri pripravi evropskih kulturnih forumov, ki potekajo vsaki dve leti, predlagala aktivnejšo vlogo civilne družbe.

7. Spodbujanje kulture prek politike in programov EU

Program Ustvarjalna Evropa in njegov naslednik bosta neposredno podpirala novo agendo, Komisija pa bo izboljšala sinergije med projekti in dejavnostmi politike. Strategija Digital4Culture bo okrepila skladnost med kulturnimi, digitalnimi in avdiovizualnimi

⁴³ www.voicesofculture.eu.

pobudami. Komisija bo podprla tudi družbene, gospodarske in mednarodne cilje nove agende z ukrepi na drugih področjih politike, druge – sedanje in prihodnje – politike ter ukrepi EU pa bodo dopolnjevali in podpirali kulturne politike držav članic.

8. Naslednji koraki

Nova evropska agenda za kulturo je ključni del odziva Komisije na mandat, ki ji ga je Evropski svet podelil decembra 2017. Zagotavlja okvir za naslednjo fazo sodelovanja na ravni EU za spoprijemanje z današnjimi družbenimi izzivi s preobrazbeno močjo kulture. V okviru celovite vizije je predlagan nov pristop, ki spodbuja sinergije med kulturnimi sektorji in drugimi področji politike. Za uspešno izvajanje nove agende in njenih ukrepov sta potrebna tesno sodelovanje z Evropskim parlamentom, Svetom in državami članicami ter njihova vključenost, pa tudi vključenost zainteresiranih strani iz kulturnega sektorja.

Sodelovanje na področju politike v okviru nove agende bodo v letih 2019 in 2020 podprli Ustvarjalna Evropa in drugi programi EU, ki financirajo kulturne projekte, od leta 2021 pa nasledniki teh programov v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira EU.